

Підсумки діяльності страхових компаній за перше півріччя 2012 року

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 30.06.2012 становила 443, у тому числі СК "life"¹ – 63 компанії, СК "non-life" – 380 компаній, (станом на 30.06.2011 – 446 компаній, у тому числі СК "life" – 65 компаній, СК "non-life" – 381 компанія).

Тенденція зміни основних показників діяльності страхового ринку за останні чотири квартали 2011-2012 рр. свідчить про наявність якісних зрушень на цьому ринку.

Так, у порівнянні з першим півріччям 2011 року обсяг надходжень валових страхових премій зменшився на 1 460,1 млн. грн. (13,2%), обсяг чистих страхових премій² збільшився на 1 365,5 млн. грн. (17,9%). Основним фактором зменшення валових страхових премій у порівнянні з першим півріччям 2011 року стало зменшення обсягу валових страхових премій, зокрема, з таких видів страхування, як: страхування майна (зменшення валових страхових платежів на 707,8 млн. грн (66,1%)); страхування фінансових ризиків (зменшення валових страхових премій на 533,5 млн. грн (65,4%)); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (зменшення валових страхових премій на 457,5 млн. грн (54,1%)); страхування вантажів та багажу (зменшення валових страхових премій на 324,7 млн. грн (67,6%)). Проте, у порівнянні з першим півріччям 2011 року, зріс обсяг валових страхових премій з таких видів страхування, як: обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ) (збільшення валових страхових платежів на 115,0 млн. грн. (9,4%)); страхування життя (збільшення валових страхових премій на 233,8 млн. грн. (30,4%)). Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за перше півріччя 2012 року становила 93,7%, що на 24,8 в.п. більше в порівнянні з першим півріччям 2011 року.

Зменшення валових страхових премій при одночасному збільшенні чистих страхових премій свідчить про значне зменшення обсягів вихідного перестраховування всередині країни та відповідне зростання частки прямого страхування від фізичних та юридичних осіб. При цьому варто відзначити, що найбільш істотне зменшення надходжень валових страхових платежів відбулося переважно у страхуванні фінансових ризиків та пов'язане, в першу чергу, з набранням з II кварталу 2012 року чинності окремими положеннями нового Податкового кодексу, згідно з якими суттєво обмежено можливості суб'єктів господарювання і страховиків використовувати операції зі страхування з метою оптимізації оподаткування.

---

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

Рівень страхових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2012 року збільшився на 4,6 в.п. та становив 27,1%. Таке зростання відбулося за рахунок майже незмінного обсягу страхових виплат (2 497,0 тиис.грн.) при зменшенні на 13,2% надходжень валових страхових платежів. При цьому рівень чистих виплат істотно не змінився та становив 27,8%.

Обсяг чистих страхових виплат збільшився на 1,7%. У структурі зазначеного показника відбулися значні зміни в розрізі видів страхування: у порівнянні з першим півріччям 2012 року приріст страхових виплат відбувся за такими видами страхування: медичне страхування (+22,6%), страхування медичних витрат (+28,3), страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ (23,2%), майна (+96,6%), страхування кредитів (у 9 разів). Водночас, чисті страхові виплати зі страхування фінансових ризиків скоротилися майже наполовину (-44,1%).

Чисті страхові виплати з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка") зрости на 9,4%.

Суттєвих змін у першому півріччі 2012 року зазнало вихідне перестраховування: при загальному зменшенні цього показника на 66,7% у порівнянні з першим півріччям 2011 року перестраховування всередині країни скоротилося на 82,4%.

Динаміка обсягів активів, статутних капіталів та страхових резервів страховиків продовжує демонструвати помірне зростання, проте якість та адекватна диверсифікація активів все ще залишаються для страховиків проблемним питанням. Станом на 30.06.2012 у порівнянні з аналогічною датою 2011 року структура активів дозволених категорій, які використовують страховики для представлення коштів страхових резервів, дещо змінилася. Так, збільшилася частка банківських депозитів (з 34,8% до 45,4%), державних цінних паперів (з 5,6% до 14,0%), істотно зменшилася частка прав вимог до перестраховиків (з 33,0% до 9,1%).

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Темпи приросту Перше півріччя 2012/ Перше півріччя 2011	
			млн. грн.	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць				
Кількість договорів, крім договорів з обов’язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	12 860,6	15 537,1	-	
- зі страхувальниками – фізичними особами	10 880,5	14 050,0	-	
Кількість договорів з обов’язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	288 996,7	66 059,1	-	-77,1
Страхова діяльність, млн. грн.				
Валові страхові премії	11 042,0	9 581,9	-1 460,1	-13,2
Валові страхові виплати	2 481,7	2 599,6	117,9	4,7
Рівень валових виплат, %	22,5%	27,1%		
Чисті страхові премії	7 612,3	8 977,8	1 365,5	17,9
Чисті страхові виплати	2 431,8	2 497,0	65,2	2,7
Рівень чистих виплат, %	31,9%	27,8%		
Перестраховування, млн. грн.				
Сплачено на перестраховування, у тому числі:	4 014,1	1 336,1	-2 678,0	-66,7
- перестраховикам-резидентам	3 429,6	604,2	-2 825,4	-82,4
- перестраховикам-нерезидентам	584,5	731,9	147,4	25,2
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	212,0	303,1	91,1	43,0
- перестраховиками-резидентами	49,8	102,6	52,8	106,0
- перестраховиками-нерезидентами	162,2	200,5	38,3	23,6
Отримані страхові премії від перестраховувальників-нерезидентів	172,9	160,7	-12,2	-7,1
Страхові резерви, млн. грн.				
Обсяг сформованих страхових резервів	11 136,1	10 907,4	-228,7	-2,1
- резерви зі страхування життя	2 416,8	2 869,3	452,5	18,7
- технічні резерви	8 719,3	8 038,1	-681,2	-7,8
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.				
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	42 844,6	49 234,3	6 389,7	14,9
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	26 142,6	28 495,8	2 353,2	9,0
Обсяг сплачених статутних капіталів	13 546,3	14 132,3	586,0	4,3

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.06.2012 становила 443, з яких 63 СК зі страхування життя (СК "Life") та 380 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). З початку 2012 року кількість страхових компаній збільшилася.

Таблиця 2

**Кількість страхових компаній
станом на 30.06.2011 та станом на 30.06.2012**

Кількість страхових компаній	Станом на 30.06.2011	Станом на 30.06.2012
Загальна кількість	446	443
в т.ч. СК "non-Life"	381	380
в т.ч. СК "Life"	65	63

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників за перше півріччя 2012 року, становили **9 581,9 млн. грн.**, з них:

4 048,6 млн. грн. (42,3%) – що надійшли від фізичних осіб;

5 533,3 млн. грн. (57,7%) – що надійшли від юридичних осіб.

За перше півріччя 2011 року загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила **11 042,0 млн. грн.**, з них:

3 203,5 млн. грн. (29,0%) – що надійшли від фізичних осіб;

5 284,4 млн. грн. (47,9%) – що надійшли від юридичних осіб.

За перше півріччя 2012 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **8 811,5 млн. грн.** (або 92,0% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **770,4 млн. грн.** (або 8,0% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за перше півріччя 2012 року становили **8 977,8 млн. грн.**, що становить 93,7% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за перше півріччя 2011 року становили 7 612,3 млн. грн., або 68,9% від валових страхових премій. Таким чином, частка чистих страхових премій по відношенню до валових істотно збільшилася – на 24,8 в.п.

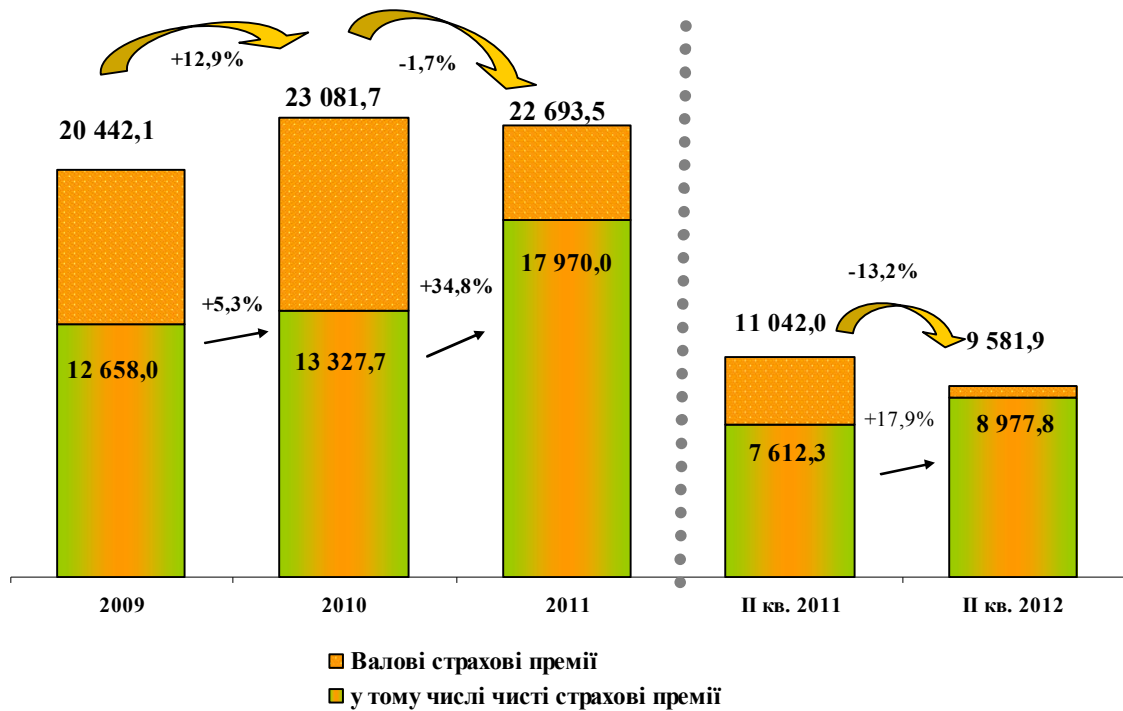

Рис. 1. Динаміка страхових премій за перше півріччя 2010 - 2012 рр. (млн. грн.)

Так, обсяги валових страхових премій за перше півріччя 2012 року зменшилися порівняно з першим півріччям 2011 року на 13,2%, при цьому чисті страхові премії збільшилися на 17,9%.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 30.06.2012 представлена в таблиці 3.

Таблиця 3

Концентрація страхового ринку за I півріччя 2012 році

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховувальників
Тор 3	340,5	44,2	1 118,4	12,7	-
Тор 10	687,6	89,2	2 853,8	32,4	1
Тор 20	751,5	97,5	4 541,4	54,9	3
Тор 50	770,5	100,0	6 883,5	78,1	3
Тор 100	х	х	8 151,6	92,5	3
Тор 200	х	х	8 762,6	99,4	4
Всього по ринку	770,5	100,0	8 811,5	100,0	7

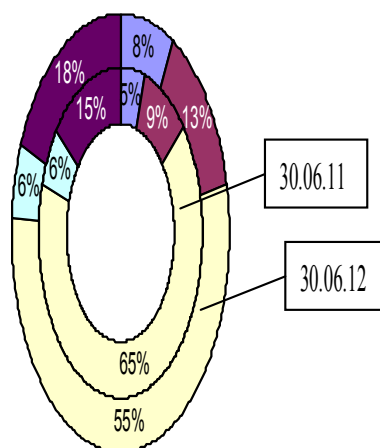
Отже, незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 92,5% – акумулюють 100 СК "non-Life" (26,1% всіх СК "non-Life") та 97,5% – 20 СК "Life" (31,7% всіх СК "Life").

Страхові премії за видами страхування за перше півріччя 2011 – 2012 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 4 та на рис. 2, 3, 4.

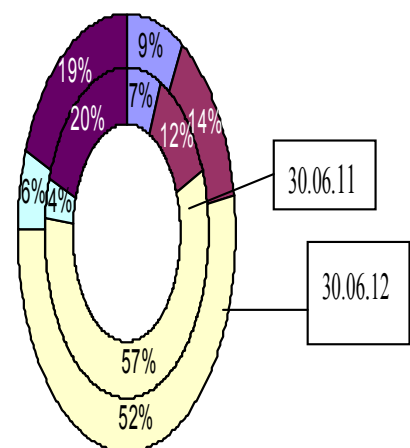
Таблиця 4

Страхові премії за видами страхування за перше півріччя 2011 – 2012 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, млн. грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2012 / перше півріччя 2011	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	536,6	770,4	536,6	770,4	4,9%	8,0%	7,00%	8,6%	43,6%	43,6%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	10 505,4	8 811,5	7 075,8	8 207,5	95,1%	92,0%	93,00%	91,4%	-16,1%	16,0%
Добровільне особисте страхування	999,9	1 276,2	897,0	1 228,3	9,1%	13,3%	11,80%	13,7%	27,6%	36,9%
Добровільне майнове страхування	7 258,1	5 240,2	4 375,9	4 768,7	65,7%	54,7%	57,50%	53,1%	-27,8%	9,0%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	1 348,8	815,4	741,8	725,6	12,2%	8,5%	9,7%	8,1%	-39,5%	-2,2%
Добровільне страхування відповідальності	646,2	550,7	303,6	524,2	5,9%	5,7%	4,0%	5,8%	-14,8%	72,7%
Недержавне обов'язкове страхування	1 601,1	1 744,4	1 499,2	1 686,2	14,5%	18,2%	19,7%	18,8%	8,9%	12,5%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	1 249,7	1 388,1	1 202,1	1 360,3	11,3%	14,5%	15,8%	15,2%	11,1%	13,2%
Державне обов'язкове страхування	0,1	0,0	0,1	0,0	0,001%	0,0%	0,001%	0,0%	-100,0%	-100,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	11 042,0	9 581,9	7 612,3	8 977,8	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-13,2%	17,9%

- Страховання життя
- Добровільне особисте страхування
- Добровільне майнове страхування
- Добровільне страхування відповідальності
- Недержавне обов'язкове страхування

- Страховання життя
- Добровільне особисте страхування
- Добровільне майнове страхування
- Добровільне страхування відповідальності
- Недержавне обов'язкове страхування

Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 30.06.2011 та 30.06.2012

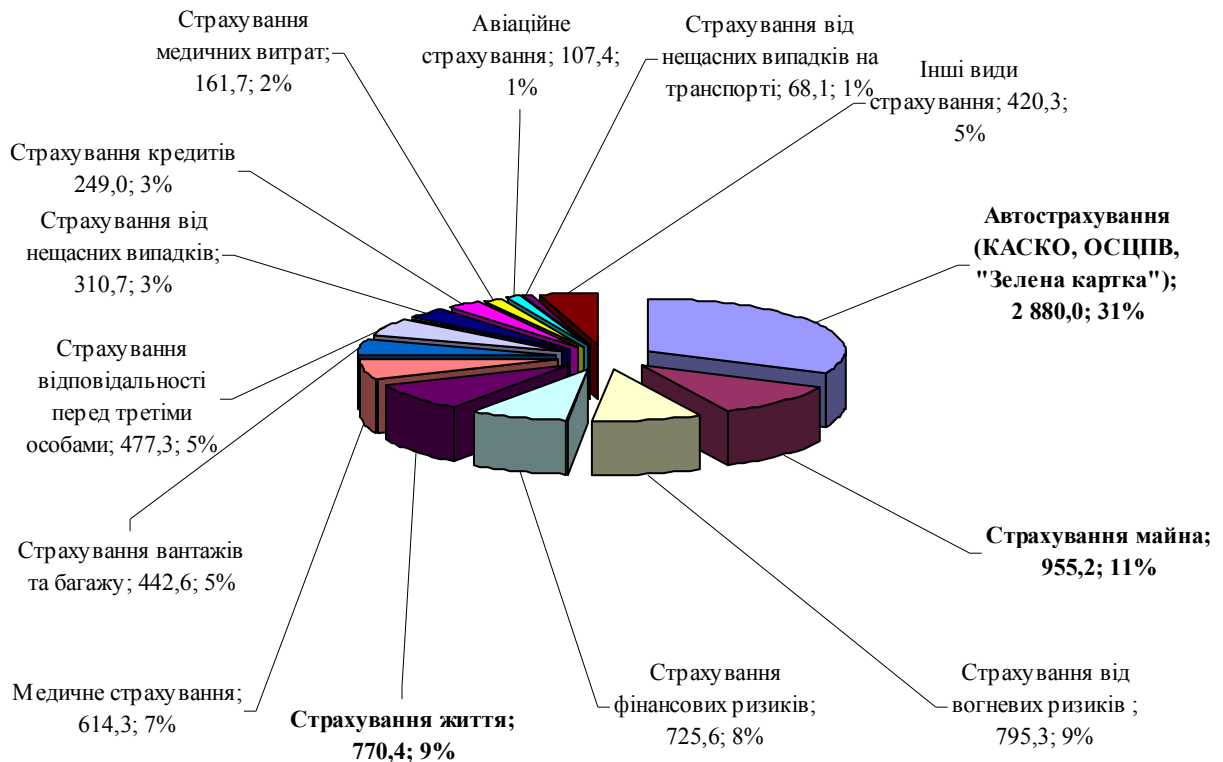
Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 30.06.2011 та 30.06.2012

Динаміка страхових премій за мінусом частки страхових премій, сплачених перестраховикам-резидентам, за першн півріччя 2011-2012 рр. представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Динаміка чистих страхових премій за основними видами страхування за I півріччя 2011-2012 рр.

Види страхування	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Темпи приросту Перше півріччя 2012/ перше півріччя 2011	
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	2 587,9	2 880,0	292,1	11,3
Страхування майна	923,7	955,2	31,5	3,4
Страхування від вогневих ризиків	784,1	795,3	11,2	1,4
Страхування фінансових ризиків	741,8	725,6	-16,2	-2,2
Страхування життя	536,6	770,4	233,8	43,6
Медичне страхування	509,6	614,3	104,7	20,5
Страхування вантажів та багажу	381,6	442,6	61,0	16,0
Страхування відповідальності перед третіми особами	268,8	477,3	208,5	77,6
Страхування від нещасних випадків	182,8	310,7	127,9	70,0
Страхування кредитів	134,5	249,0	114,5	85,1
Страхування медичних витрат	127,0	161,7	34,7	27,3
Авіаційне страхування	85,8	107,4	21,6	25,2
Страхування від нещасних випадків на транспорті	66,3	68,1	1,8	2,7
Інші види страхування	281,9	420,3	138,4	49,1
Всього	7 612,3	8 977,9	1 365,6	17,9

Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 30.06.2012 (млн. грн.)

У структурі чистих страхових премій за видами страхування станом на 30.06.2012 найбільша питома вага належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 2 880,0 млн. грн. (або 31%) (станом на 30.06.2011 даний показник становив 2 587,9 млн. грн. (або 34%)); страхування майна – 955,2 млн. грн. (або 11%) (станом на 30.06.2011 – 923,7 млн. грн. (або 12%)); страхування від вогневих ризиків – 795,3 млн. грн. (або 9%) (станом на 30.06.2011 – 784,1 млн. грн. (або 10%)); страхування фінансових ризиків – 725,6 млн. грн. (або 8%) (станом на 30.06.2011 – 741,8 млн. грн. (або 10%)); страхування життя – 770,4 млн. грн. (або 9%) (станом на 30.06.2011 – 536,6 млн. грн. (або 7%)); медичне страхування – 614,3 млн. грн. (або 7%) (станом на 30.06.2011 – 509,6 млн. грн. (або 7%)).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за перше півріччя 2012 року становив **2 599,6 млн. грн.**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **2 561,5 млн. грн.** (або 98,5%), зі страхування життя – **38,0 млн. грн.** (або 1,5%).

Обсяг **чистих страхових виплат** за перше півріччя 2012 року становив **2 497,0 млн. грн.** та збільшився порівняно з аналогічним періодом 2011 року на 2,7%.

Обсяги валових та чистих страхових виплат за перше півріччя 2012 року зменшилися в порівнянні з відповідним періодом 2011 року (див. рис. 5).

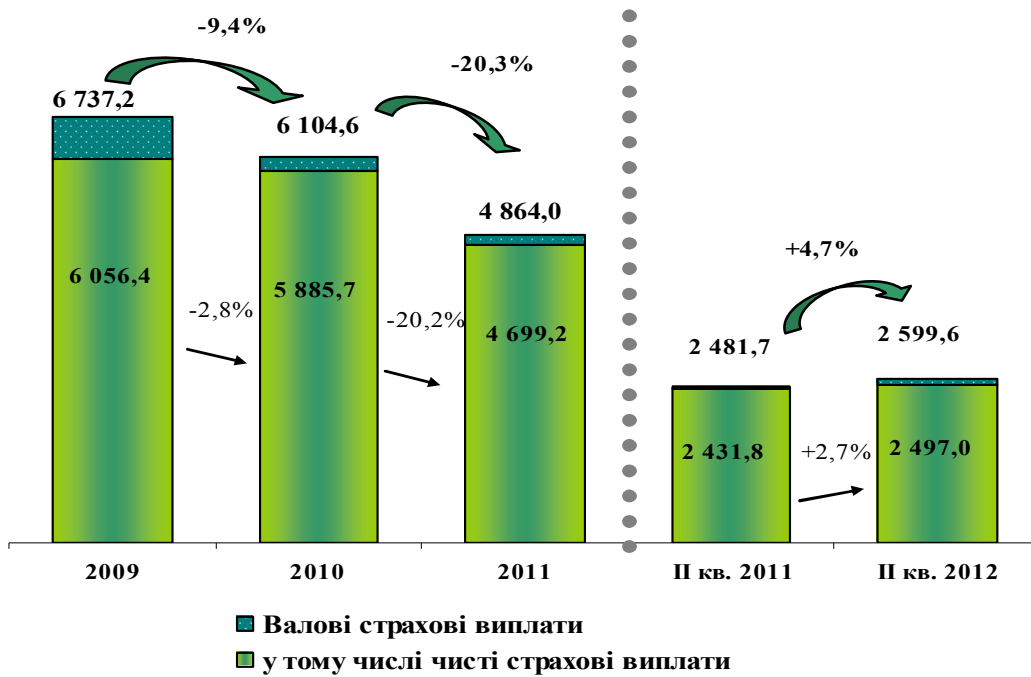

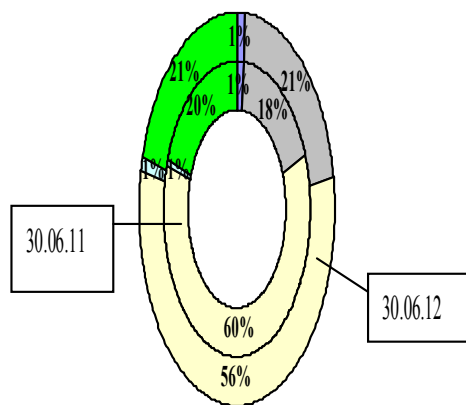
Рис. 5. Динаміка страхових виплат за перше півріччя 2010 – 2012 рр. (млн.грн.).

Таким чином, валові страхові виплати у першому півріччі 2012 року збільшилися на 4,8% порівняно з першим півріччям 2011 року (до 2 599,6 млн. грн.), чисті страхові виплати збільшилися на 2,7% і становили 2 496,7 млн. грн. Страхові виплати в розрізі видів страхування за перше півріччя 2011-2012 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 6, 7, 8.

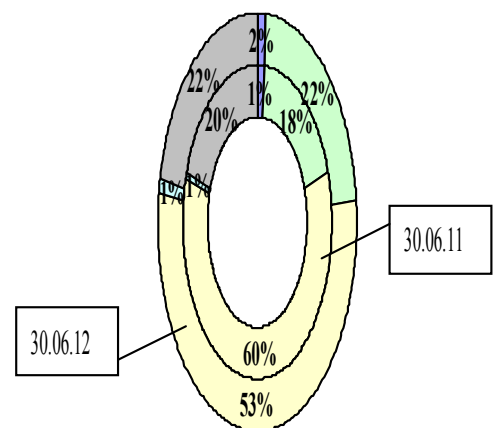
Таблиця 6

Страхові виплати за видами страхування за перше півріччя 2011 – 2012 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, млн. грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2012/перше півріччя 2011	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	32,3	38,0	32,3	38,0	1,3%	1,5%	1,30%	1,5%	17,6%	17,6%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	2 449,40	2 561,6	2 399,50	2 459,0	98,7%	98,5%	98,70%	98,5%	4,6%	2,5%
Добровільне особисте страхування	445,9	545,6	445,9	545,4	18,0%	21,0%	18,30%	21,8%	22,4%	22,3%
Добровільне майнове страхування	1 499,10	1 447,1	1 455,60	1 345,9	60,40%	55,7%	59,90%	53,9%	-3,5%	-7,5%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	617,2	423,2	614,6	343,5	24,9%	16,3%	25,3%	13,8%	-31,4%	-44,1%
Добровільне страхування відповідальності	19,9	25,5	19,6	25,3	0,8%	1,0%	0,8%	1,0%	28,1%	29,1%
Недержавне обов'язкове страхування	484,4	543,3	478,4	542,4	19,5%	20,9%	19,7%	21,7%	12,2%	13,4%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	470,2	538,3	469,6	537,4	18,9%	20,7%	19,3%	21,5%	14,5%	14,4%
Державне обов'язкове страхування	0,1	0,0	0,1	0,0	0,004%	0,0%	0,004%	0,0%	-100,0%	-100,0%
ВСЬОГО (всі види страхування)	2 481,7	2 599,6	2 431,8	2 497,0	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	4,8%	2,7%

- Страхування життя
- Добровільне особисте страхування
- Добровільне майнове страхування
- Добровільне страхування відповідальності
- Недержавне обов'язкове страхування

- Страхування життя
- Добровільне особисте страхування
- Добровільне майнове страхування
- Добровільне страхування відповідальності
- Недержавне обов'язкове страхування

Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 30.06.2011 та 30.06.2012

Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 30.06.2011 та 30.06.2012

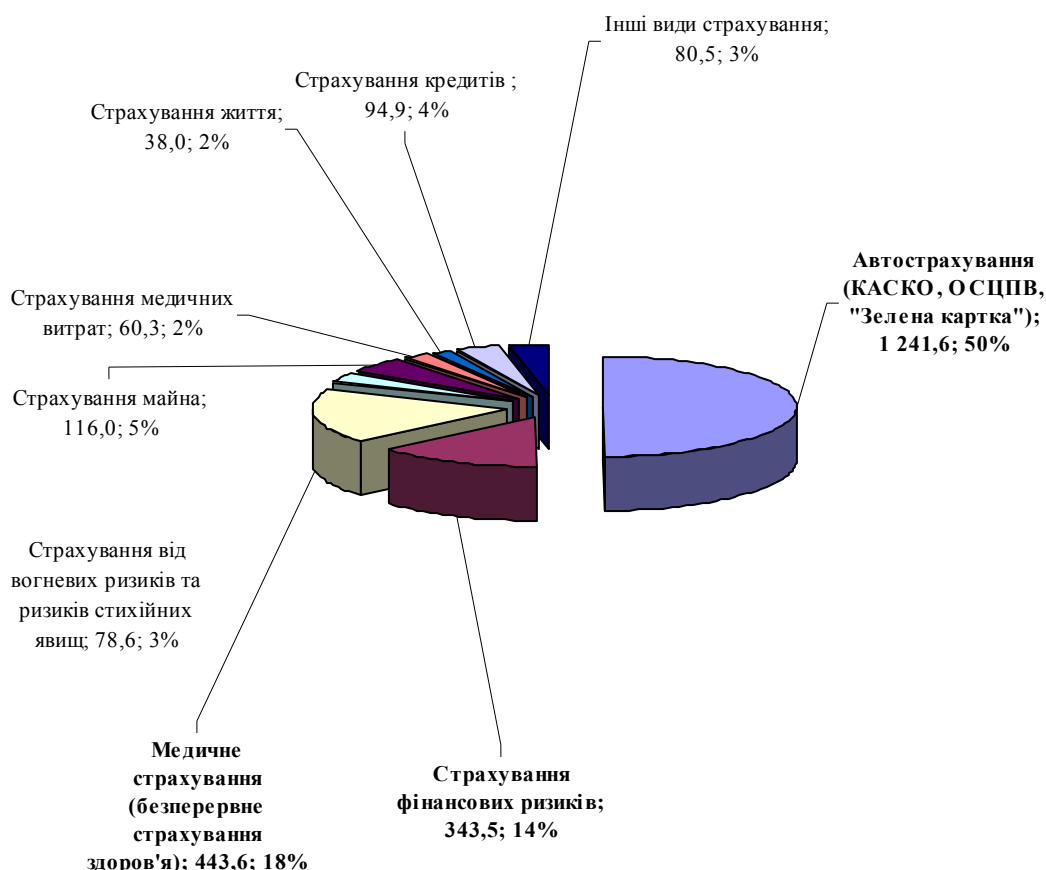
Динаміка чистих страхових виплат за перше півріччя 2011-2012 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 7

Динаміка чистих страхових виплат за основними видами страхування за перше півріччя 2011-2012 рр.

Види страхування	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Темпи приросту Перше півріччя 2012/ перше півріччя 2011	
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	1 134,8	1 241,6	106,80	9,4
Страхування фінансових ризиків	614,6	343,5	-271,1	-44,1
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	361,8	443,6	81,8	22,6
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	63,8	78,6	14,8	23,2
Страхування майна	59,0	116,0	57	96,6
Страхування медичних витрат	47,0	60,3	13,3	28,3
Страхування життя	32,3	38,0	5,7	17,6
Страхування кредитів	10,3	94,9	84,6	821,4
Інші види страхування	108,1	83,8	-24,3	-22,5
Всього	2 431,8	2 497,0	65,2	2,7

Структуру чистих страхових виплат (відшкодувань) за видами страхування за перше півріччя 2012 року зображено на рис. 8.

Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 30.06.2012 (млн. грн.)

У структурі чистих страхових виплат станом на 30.06.2012 найбільша питома вага страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 1 241,6 млн. грн. (або 50%) (станом на 30.06.2011 даний показник становив 1 134,8 млн. грн. (або 47%)); страхування фінансових ризиків – 343,5 млн. грн. (або 14%) (станом на 30.06.2011 – 614,6 млн. грн. (або 25%)); частка медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 443,6 млн. грн. (або 18%) (станом на 30.06.2011 – 361,8 млн. грн. (або 15%)).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 30.06.2012 становив 27,1% (таблиця 8). Високий рівень валових страхових виплат (більше за загальний по ринку) спостерігався за такими видами страхування: добровільне особисте страхування – 42,8% (станом на 30.06.2011 – 44,6%), недержавне обов'язкове страхування – 31,1% (станом на 30.06.2011 – 30,3%), добровільне майнове страхування – 27,6% (станом на 30.06.2011 – 20,7%).

Збільшення рівня валових страхових виплат на 4,6 в. п. у порівнянні з аналогічним періодом 2011 року пов'язане з істотним зменшенням надходжень валових страхових платежів (-13,2%) при незначному збільшенні страхових виплат (+4,7%).

Таблиця 8

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 30.06.2011	Станом на 30.06.2012	Станом на 30.06.2011	Станом на 30.06.2012
1	2	3	4	5
Страхування життя	6,0%	4,9%	6,0%	4,9%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	23,3%	29,1%	33,9%	30,0%
Добровільне особисте страхування	44,6%	42,8%	49,7%	44,4%
Добровільне майнове страхування	20,7%	27,6%	33,3%	28,2%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	45,8%	51,9%	82,9%	47,3%
Добровільне страхування відповідальності	3,1%	4,6%	6,5%	4,8%
Недержавне обов'язкове страхування	30,3%	31,1%	31,9%	32,2%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	37,6%	38,8%	39,1%	39,5%
Державне обов'язкове страхування	94,1%	-	94,1%	-
ВСЬОГО (всі види страхування)	22,5%	27,1%	31,9%	27,8%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 30.06.2012 становив 27,8% (станом на 30.06.2011 – 31,9%). Високий рівень чистих страхових виплат (більший за загальний по ринку) станом на 30.06.2012 спостерігався за видами добровільного страхування фінансових ризиків – 47,3%, з добровільного особистого страхування – 44,4%, з недержавного обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 39,5%, а також з добровільного майнового страхування – 28,2%.

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за перше півріччя 2012 року в порівнянні з першим півріччям 2011 року наведено в таблиці 9.

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за перше півріччя 2011–2012 рр.

Види страхування	Чисті страхові виплати		Рівень чистих страхових виплат	
	Перше півріччя 2011, (млн. грн.)	Перше півріччя 2012, (млн. грн.)	Станом на 30.06.2011 (%)	Станом на 30.06.2012 (%)
1	2	3	4	5
Страхування фінансових ризиків	614,6	343,5	82,9	43,7
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	361,8	443,6	71	71,2
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	665,2	696,7	48	45,8
Страхування медичних витрат	47	60,3	37	37,3
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ)	430,4	491,1	40,4	41,0
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка"	39,2	46,4	28,4	28,7
Страхування здоров'я на випадок хвороби	17,3	16,7	22,3	11,8
Добровільне страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	9,3	7,5	30,8	18,0
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	63,8	78,6	8,1	9,9
Страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)	10,3	94,9	7,7	38,1
Обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації	6	0	7	0,0
Страхування повітряного транспорту	0,7	1,8	12,3	0,0
Інші види страхування	166	215,9	6,6	6,6

Так, суттєві зміни рівня чистих виплат відбулися за такими видами страхування, як страхування фінансових ризиків, страхування здоров'я на випадок хвороби, страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту), що пов'язано насамперед зі зменшенням надходжень страхових платежів та збільшенням страхових виплат.

Страхування фізичних осіб

Від страхувальників-фізичних осіб за перше півріччя 2012 року надійшло **4 048,7 млн. грн.** валових страхових премій, що на 26,4% більше, ніж за аналогічний період 2011 року.

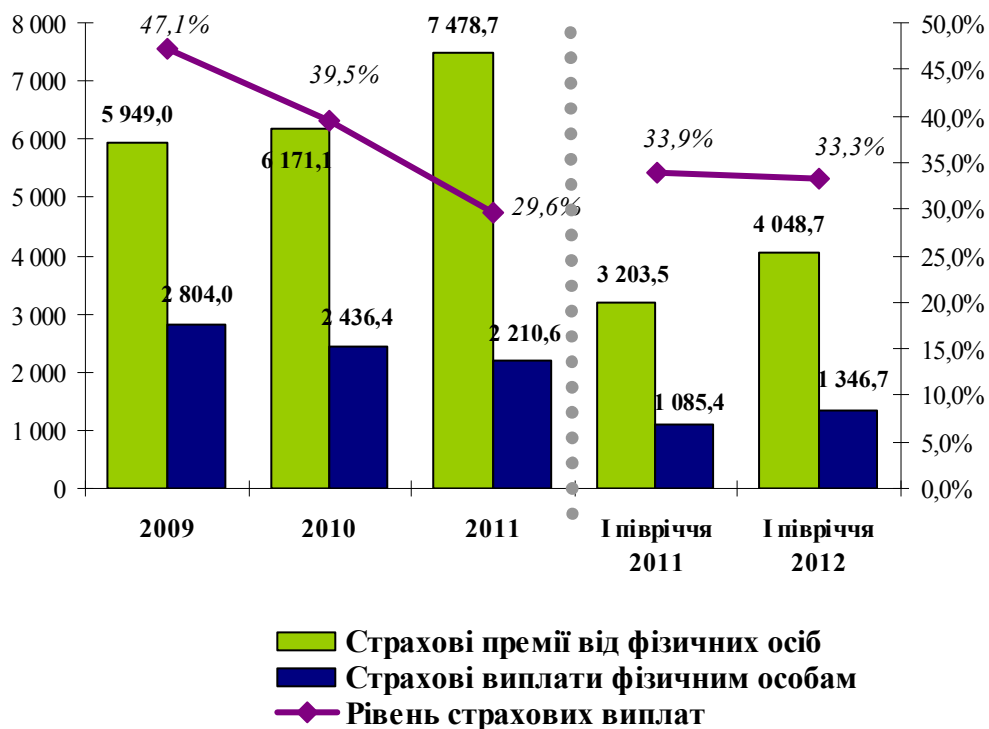
Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за перше півріччя 2012 року:

3 355,5 млн. грн. – за видами страхування, іншими, ніж страхування життя (на 295% більше, ніж за аналогічний період 2011 року);

693,1 млн. грн. – за видом страхування життя (на 51,3% більше, ніж за аналогічний період 2011 року).

Страхові виплати страхувальникам-фізичним особам за перше півріччя 2012 року становили **1 346,7 млн. грн.** (51,8% від загальних валових виплат), що на 24,1% більше, ніж за відповідний період 2011 року.

Рівень страхових виплат фізичним особам (відношення страхових виплат до страхових премій) станом на 30.06.2012 становив 33,3%, що на 0,6 в. п. менше, ніж станом на 30.06.2011 (див. рис. 9).

Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2009 – 2011 рр., I півріччя 2012 р. (млн. грн.)

Структура страхових платежів та страхових виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 30.06.2012 має такий вигляд:

– від страхування наземного транспорту (КАСКО) надійшло **1 041,0 млн. грн.** (або **25,7%** всіх страхових премій від громадян), що на 49,8 млн. грн. (або на 5,0%) менше в порівнянні з відповідною датою 2011 року; **24,6%** всіх страхових премій від громадян становили премії від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **996,8 млн. грн.**, що на 127,1 млн. грн. (або на 14,6%) більше в порівнянні з відповідною датою 2011 року; від страхування життя надійшло **693,1 млн. грн.** (або **17,1%** всіх страхових премій від громадян), що на 234,4 млн. грн. (або на 51,2%) більше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) –

278,4 млн. грн. (або **6,8%** всіх страхових премій від громадян), що на 74,7 млн. грн. (або на 36,7%) більше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року; від страхування від нещасних випадків – **272,6 млн. грн.** (або **6,7%** всіх страхових премій від громадян), що на 128,4 млн. грн., тобто, вдвічі більше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року;

– основна частина страхових виплат (**32,6%**) здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) – **438,6 млн. грн.**, що на 34,8 млн. грн. (або на 7,4%) менше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року; **26,3%** страхових виплат здійснено за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) і становить **354,2 млн. грн.**, що на 12,8 млн. грн. (або на 3,7%) більше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року; за медичним страхуванням фізичним особам було виплачено **164,6 млн. грн.** (або **12,2%** від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 33,8 млн. грн. (або на 26,0%) більше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року.

Рівень страхових виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на 30.06.2012 становив 42,1%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 35,5%, за медичним страхуванням – 59,1%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами за підсумками першого півріччя 2012 року зазнала, зокрема, таких змін:

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків збільшилася на 1 202,1 тис. одиниць (до 3 662,9 тис. одиниць) в порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2011;

– кількість укладених договорів страхування від нещасних випадків збільшилася на 513,3 тис. одиниць (до 844,3 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2011;

– кількість укладених договорів добровільного страхування майна збільшилася на 351,0 тис. одиниць (до 1 335,7 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2011;

– кількість укладених договорів страхування життя зменшилася на 237,3 тис. одиниць (до 120,8 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2011;

– кількість укладених договорів особистого страхування від нещасних випадків на транспорті зменшилася на 193 179,4 тис. одиниць (до 64 236,1 тис. одиниць) у порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2011.

Отже, обсяг страхових премій від фізичних осіб за результатами першого півріччя 2012 року (4 048,7 млн. грн.) збільшився на 26,4% в порівнянні з відповідним показником за відповідний період 2011 року. За результатами першого півріччя 2012 року збільшився обсяг страхових виплат фізичним особам.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) та страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка" – наведена в таблиці 10.

Таблиця 10

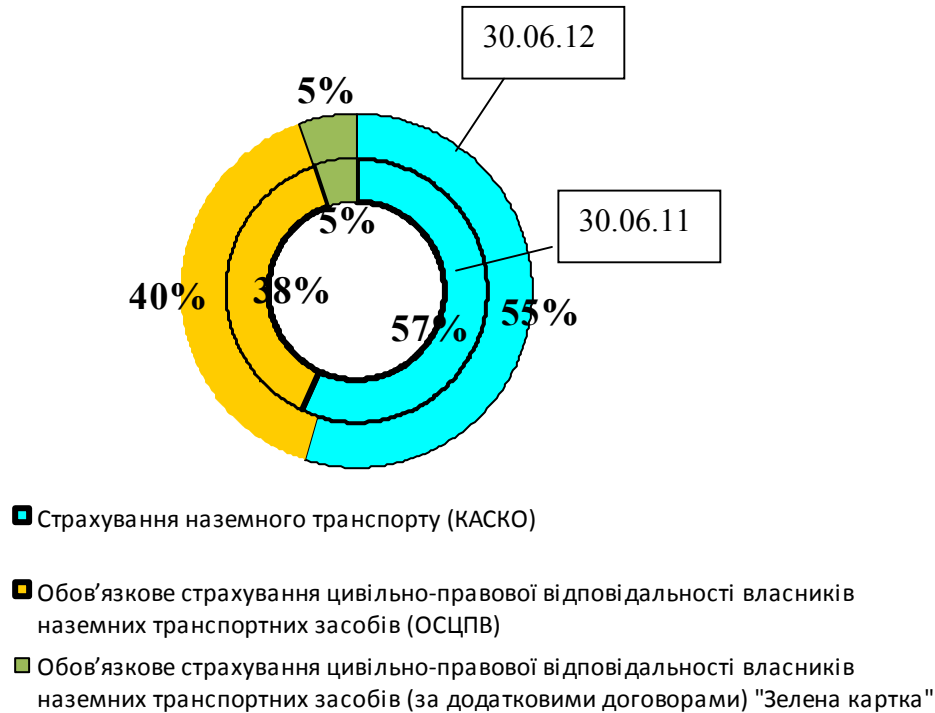
Динаміка основних показників автострахування за перше півріччя 2011–2012 рр.

Вид страхування	Валові страхові премії		Валові страхові виплати		Рівень валових страхових виплат		Темпи приросту	
	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Станом на 30.06.2011	Станом на 30.06.2012	Валові страхові премії	Валові страхові виплати
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%	%	Перше півріччя 2012/ перше півріччя 2011	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	1 650,5	1 682,8	692,3	716,4	41,9	42,6	2,0%	3,5%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	1 107,0	1 222,0	430,7	491,2	38,9	40,2	10,4%	14,0%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (за додатковими договорами) "Зелена картка"	142,7	166,2	39,4	47,1	27,6	28,4	16,5%	19,7%
Всього	2 900,2	3 070,9	1 162,4	1 254,7	40,1	40,9	5,9%	7,9%

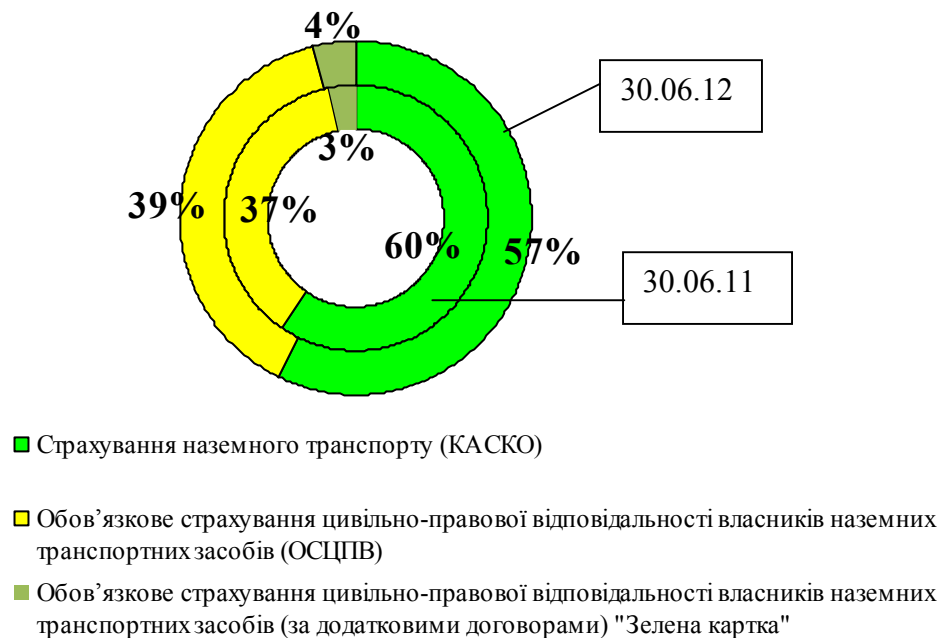
Згідно з даними таблиці 10, у першому півріччі 2012 року обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зріс на 5,9%, а обсяг валових страхових виплат зріс на 7,9%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахуванні становить 38,2% та 39,8% (відповідно).

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

Надходження валових страхових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) у першому півріччі 2012 року збільшилося на **2,0%** у порівнянні з аналогічним періодом 2011 року і становило **1 682,8 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) обсяг валових страхових премій збільшився на **14,0%** і становив **1 222,0 млн. грн.**

Рис. 10. Структура страхових платежів у секторі автострахування станом на 30.06.2011 та 30.06.2012

Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 30.06.2011 та 30.06.2012

За перше півріччя 2012 року на 27,6 тис. одиниць (або на 0,7%) збільшилася кількість укладених договорів страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 4 166,1 тис. одиниць.

Обсяг валових страхових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) у першому півріччі 2012 року становив **716,4 млн. грн.**, що на **3,5%** більше, ніж за аналогічний період 2011 року; обсяг валових страхових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **491,2 млн. грн.**, що на **14,0%** більше, ніж за аналогічний період 2011 року.

Рівень валових страхових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 30.06.2012 становив 42,6% (станом на 30.06.2011 – 41,9%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 40,2% (станом на 30.06.2011 – 38,9%).

За підсумками першого півріччя 2012 року:

- при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових премій становив **1 519,7 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 198,8 млн. грн.**;

- при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **696,7 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **491,1 млн. грн.**

Збільшення надходжень валових страхових премій зі страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) пов'язане передусім з подорожчанням полісів обов'язкового страхування транспортних засобів, що зумовлено зміною коригуючих коефіцієнтів до страхового платежу, за допомогою яких визначається ціна поліса, та підвищення лімітів відповідальності страхових компаній, відповідно до розпорядження Держфінпослуг від 9 липня 2011 року №566 «Про деякі питання здійснення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів».

Страхування життя

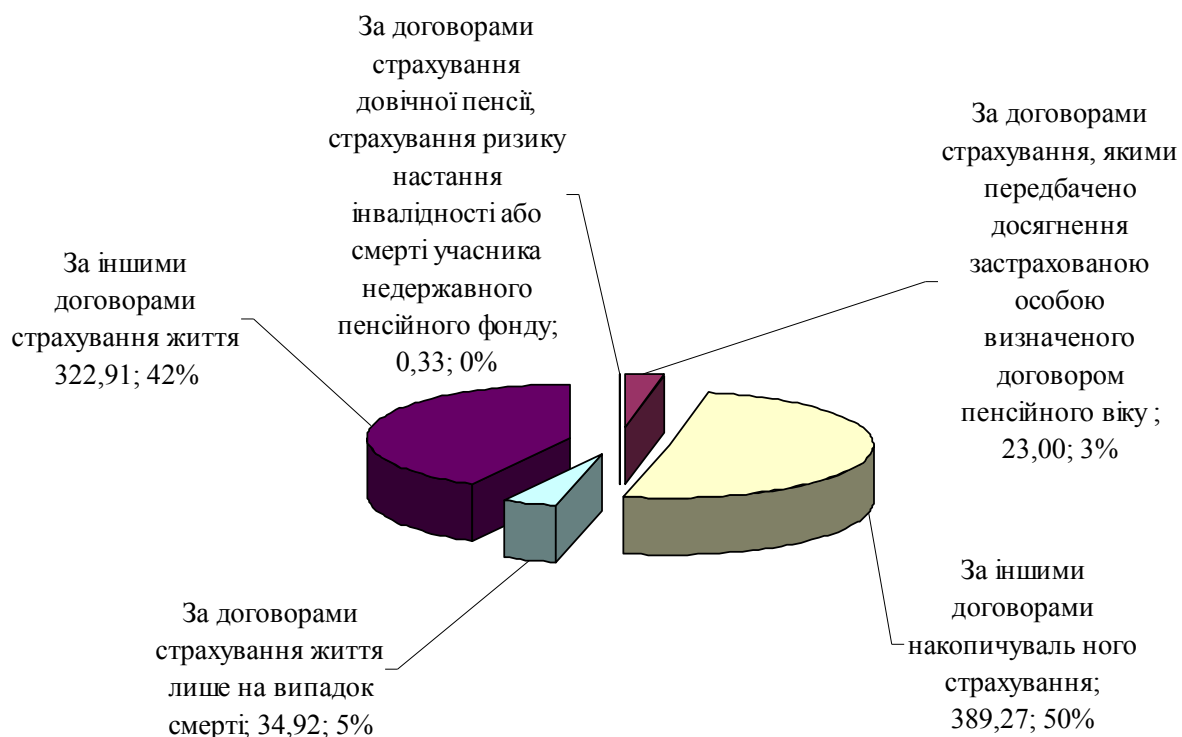
Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за перше півріччя 2012 року становили **770,4 млн. грн.**, що на 43,6% більше, ніж за перше півріччя 2011 року (I півріччя 2011 р. – 536,6 млн. грн.).

Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) за перше півріччя 2012 року:

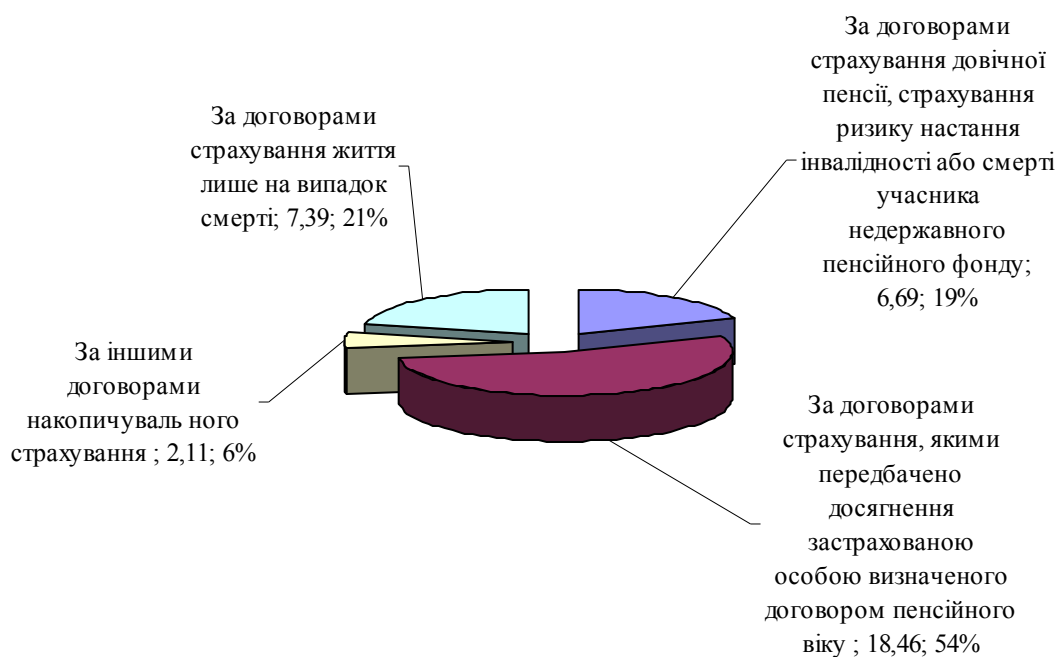
- 693,1 млн. грн. (або 90,0%) – що надійшли від фізичних осіб;
- 77,3 млн. грн. (або 10,0%) – що надійшли від юридичних осіб.

У першому півріччі 2012 року на 17,8% збільшилася кількість застрахованих фізичних осіб (669 072 застрахованих фізичних осіб у порівнянні з 475 699 застрахованих фізичних осіб протягом першого півріччя 2011 року). Станом на 30.06.2012 застраховано 3 680 361 фізичну особу.

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 12 та 13.

Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 30.06.2012 (млн. грн.)

Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 30.06.2012 (млн. грн.)

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2008 – 2011 рр., перше півріччя 2012 р. зображено на рис. 14.

Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2009 – 2011 рр., перше півріччя 2012 р. (млн. грн.).

Обсяг валових страхових виплат із страхування життя за перше півріччя 2012 року становив **38,0 млн. грн.³**, що на 17,6% більше в порівнянні з відповідним періодом 2011 року.

За перше півріччя 2012 року величина зміни резервів із страхування життя становила 206,9 млн. грн. (таблиця 11). 11 СК "Life" за підсумками першого півріччя 2012 року отримали від'ємне значення приросту резервів із страхування життя, що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування. Приріст резервів із страхування життя у двох страхових компаніях "Life" у першому півріччі 2012 року становив 67,4 та 38,1 млн. грн. (32,6%, та 18,4% від загального приросту резервів відповідно⁴).

³ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Таблиця 11

Зміна резервів із страхування життя за перше півріччя 2011–2012 рр.

Показники	Перше півріччя 2011	Перше півріччя 2012	Темпи приросту
	млн. грн.	млн. грн.	Перше півріччя 2012/ Перше півріччя 2011
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	233,3	206,9	-11,32%
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	36,7	42,9	16,89%
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	13,9	8,9	-35,97%
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	34,3	24,2	-29,45%
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	3,4	5,6	64,71%
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	2,1	-0,4	-119,05%

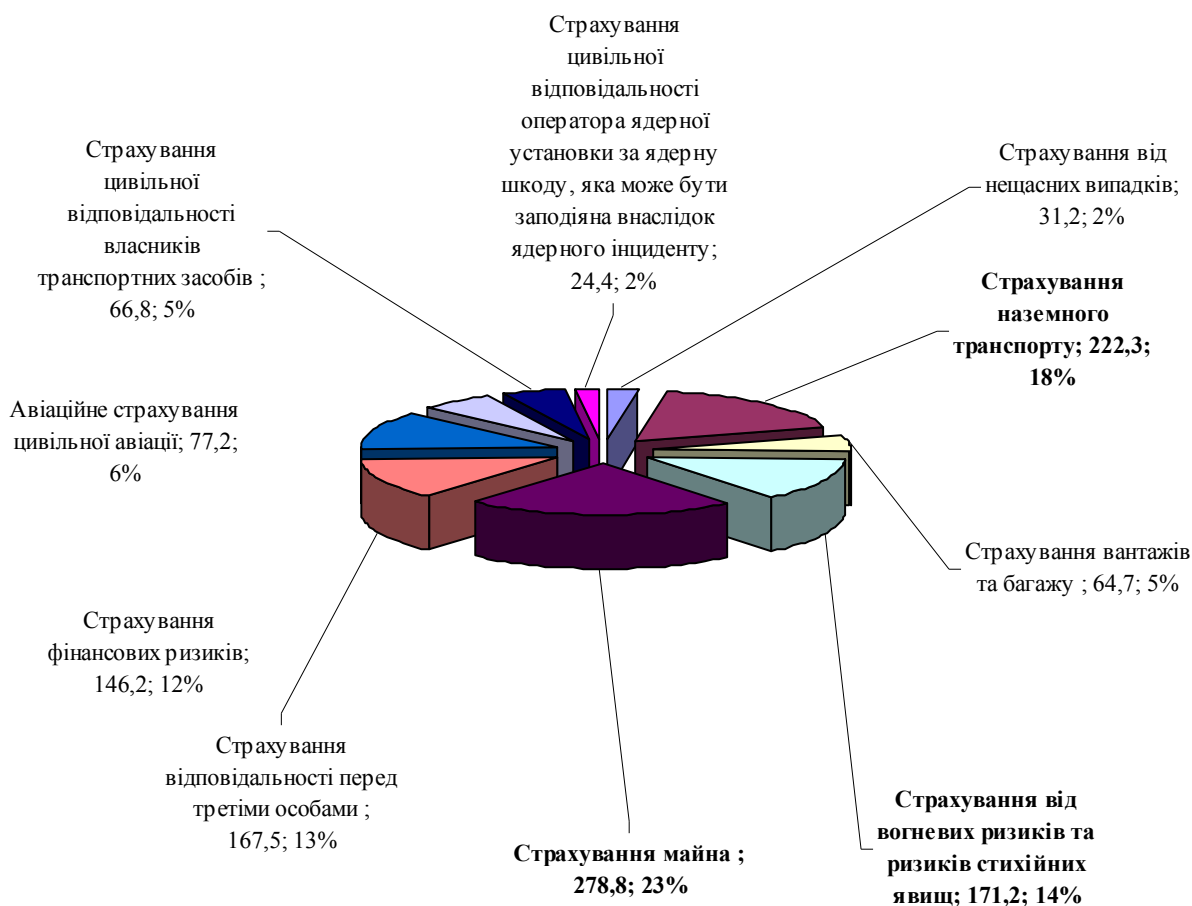
Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за перше півріччя 2012 року українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **1 336,1 млн. грн.** (за перше півріччя 2011 р. – 4 014,1 млн. грн.) (рис. 15), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – **731,9 млн. грн.** (за перше півріччя 2011 р. – 584,5 млн. грн.);
- перестраховикам-резидентам – **604,2 млн. грн.** (за перше півріччя 2011 р. – 3 429,6 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **303,1 млн. грн.** (за перше півріччя 2011 р. – 212,0 млн. грн.), в тому числі компенсовано:

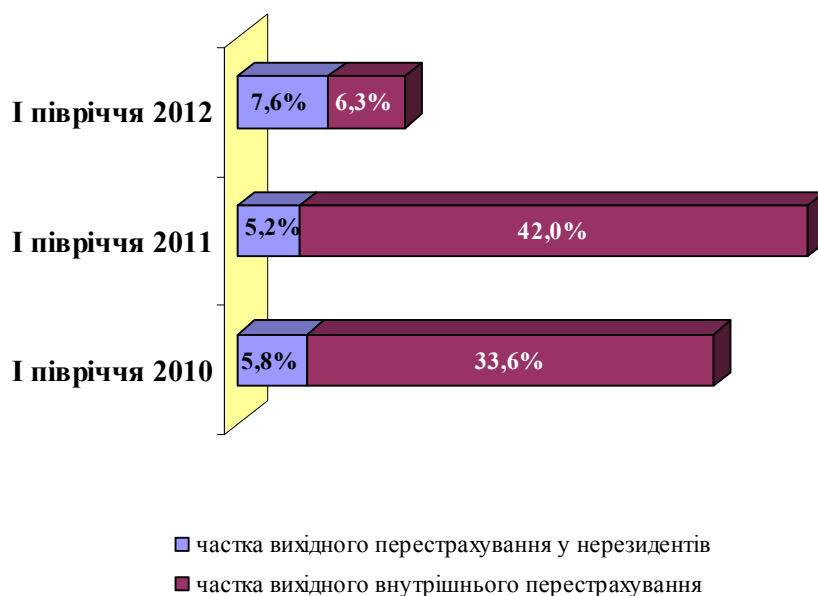
- перестраховиками-нерезидентами – **200,5 млн. грн.** (за перше півріччя 2011 р. – 162,2 млн. грн.);
- перестраховиками-резидентами – **102,6 млн. грн.** (за перше півріччя 2011 р. – 49,8 млн. грн.).

Рис. 15. Структура вихідного перестраховання за видами страхування станом на 30.06.2012 (млн. грн.)

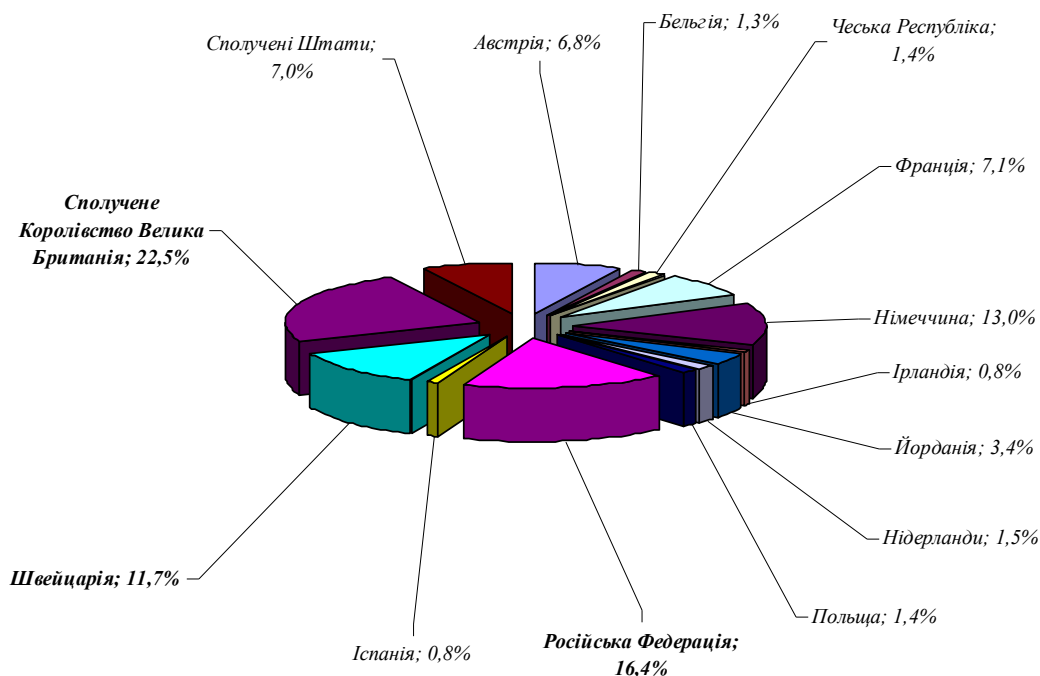
У структурі вихідного перестраховання станом на 30.06.2012 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування майна – 278,8 млн. грн. (або 23%) (станом на 30.06.2011 – 1 038,3 млн. грн. (або 26%)); страхування наземного транспорту – 222,3 млн. грн. (або 18%) (станом на 30.06.2011 – 317,7 млн. грн. (або 7,9%)); страхування від вогневих ризиків – 171,2 млн. грн. (або 14%) (станом на 30.06.2011 – 612,5 млн. грн. (або 15%)); страхування фінансових ризиків – 146,2 млн. грн. (або 12%) (станом на 30.06.2011 – 648,2 млн. грн. (або 16%)).

У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховання станом на 30.06.2012 становила 13,9% (станом на 30.06.2011 – 36,4%) (рис. 16).

Рис. 16. Частки вихідного перестрахування у співвідношенні до валових страхових премій за перше півріччя 2010 – 2012 рр.

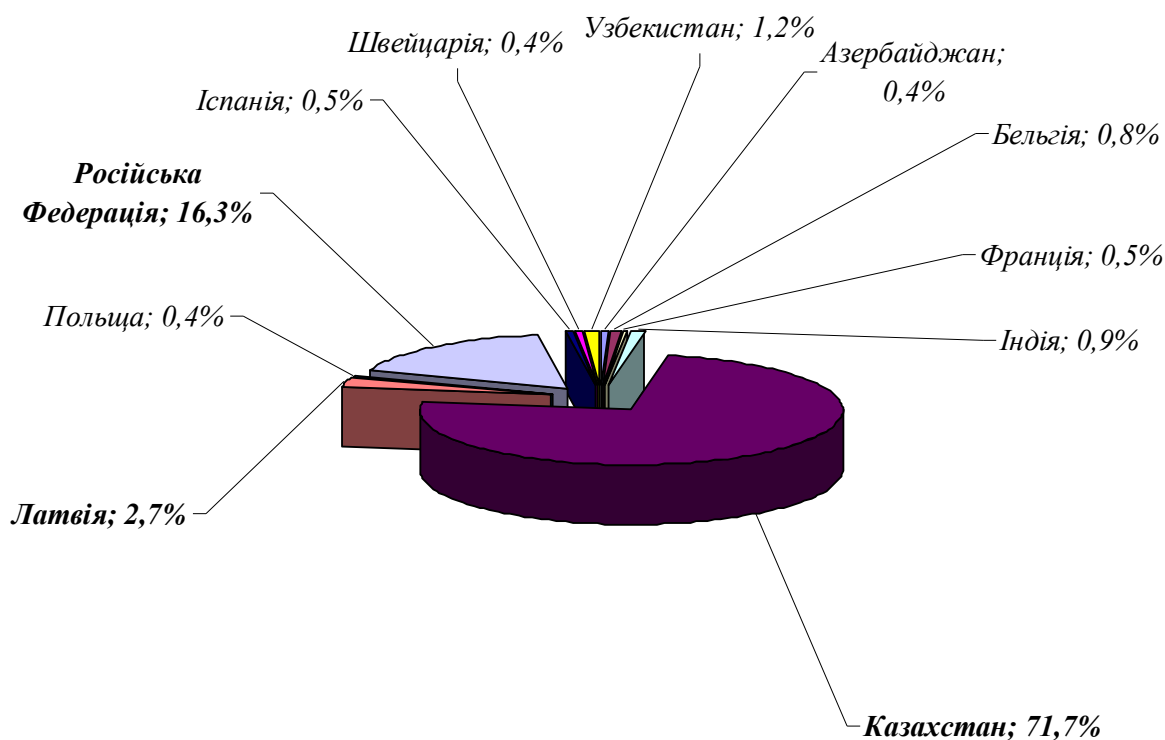
На рис. 17 представлено структуру вихідного перестрахування у нерезидентів у першому півріччі 2012 року. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестрахування нерезидентам найбільше сплачено до Великобританії – 22,5%, Російської Федерації – 16,4% та Швейцарії – 11,7%.

Рис. 17. Структура вихідного перестрахування за країнами походження перестраховиків-нерезидентів, станом на 30.06.2012 (%).

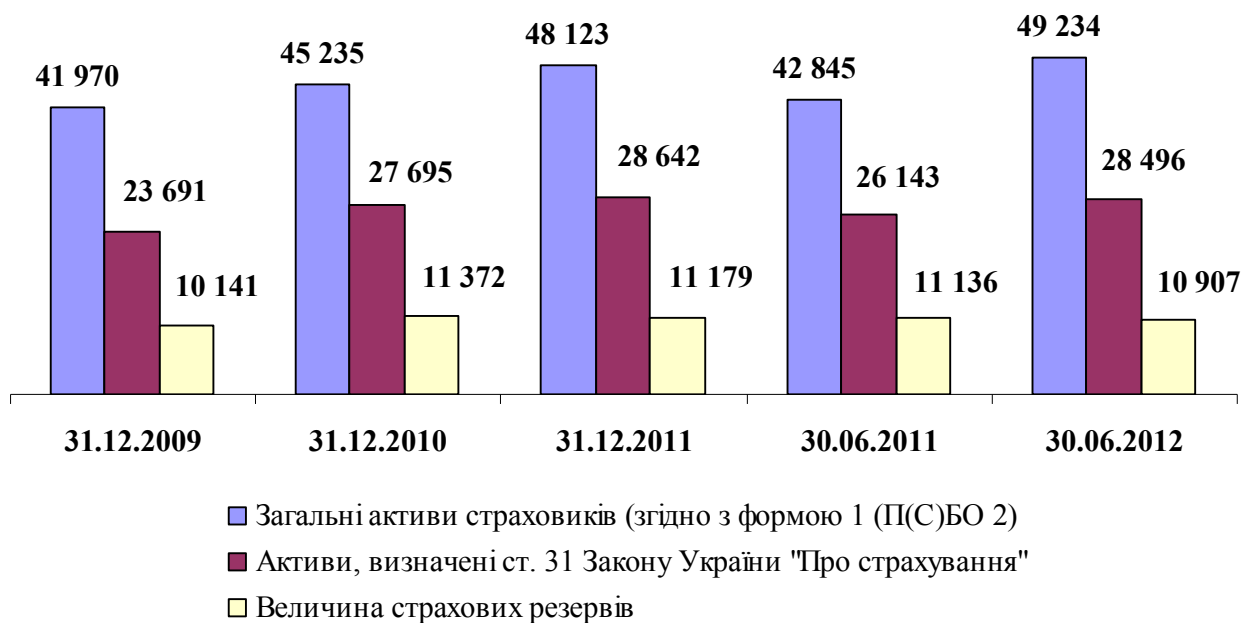
На рис. 18 представлено структуру вхідного перестраховування від нерезидентів у першому півріччі 2012 року. Від загальної суми отриманих часток страхових премій найбільше отримано від Казахстану – 71,7%, Російської Федерації – 16,3% та Латвії – 2,7%.

Рис. 18. Структура вхідного перестраховування за країнами походження перестраховиків-нерезидентів, станом на 30.06.2012 (%).

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2009 – 2011 рр., перше півріччя 2012 р. зображена на рис. 19.

Рис. 19. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2008–2011 рр. та перше півріччя 2012 р. (млн. грн.).

Станом на 30.06.2012 обсяг загальних активів страховиків становив 49 234 млн. грн., що на 14,9% більше в порівнянні з відповідним показником станом на 30.06.2011. Величина активів, визначених ст. 31 Закону України «Про страхування», збільшилася на 9,0% (до 28 469 млн. грн.) відповідно.

Разом з тим, основною проблемою для страховиків залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів.

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 30.06.2012 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **28 496 млн. грн.** (на 2 353 млн. грн. більше, ніж на відповідну дату 2011 року), які в розмірі **10 907 млн. грн.** використано з метою представлення коштів страхових резервів.

Структура активів страхових компаній, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів (таблиця 12) станом на 30.06.2012 у порівнянні з інформацією станом на 30.06.2011 мала такі зміни:

- на 1 631,7 млн. грн. (або на 15,3%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 12 265,0 млн. грн. (або 43,0% від загального обсягу активів);
- на 288,8 млн. грн. (або на 39,8%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення облігаціями, і становив 1 015,0 млн. грн. (або 3,6% від загального обсягу активів);

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

- на 1 748,9 млн. грн. (або на 55,6%) зменшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 1 395,9 млн. грн. (або 4,9% від загального обсягу активів).

У структурі активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя (таблиця 13), станом на 30.06.2012 у порівнянні з інформацією станом на 30.06.2011 відбулися такі зміни:

- на 658,9 млн. грн. (або на 11,5%) зменшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 5 081,8 млн. грн. (або 45,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 4 420,4 млн. грн. (або на 81,3%) зменшився обсяг коштів, представлених як права вимоги до перестраховиків, і становив 1 018,5 млн. грн. (або 9,1% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 477,5 млн. грн. (або на 26,6%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 1 316,9 млн. грн. (або 11,8% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 390,5 млн. грн. (або на 26,4%) зменшився обсяг коштів, вкладених у акції, і становив 1 087,3 млн. грн. (або 9,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви** (таблиця 14), станом на 30.06.2012 у порівнянні з інформацією станом на 30.06.2011 відбулися такі зміни:

- на 699,6 млн. грн. (або на 15,1%) зменшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 3 927,2 млн. грн. (або 47,3% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 491,2 млн. грн. (або на 29,4%) зменшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 1 179,6 млн. грн. (або 14,2% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 4 415,7 млн. грн. (або на 82,5%) зменшився обсяг коштів, представлених як права вимоги до перестраховиків, і становив 934,1 млн. грн. (або 11,3% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

У структурі активів, якими представлені **резерви зі страхування життя** (таблиця 15), станом на 30.06.2012 у порівнянні з інформацією станом на 30.06.2011 відбулися такі зміни:

- на 40,6 млн. грн. (або на 3,6%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладах (депозитах) і становив 1 114,0 млн. грн. (або 40,0% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя), у тому числі на 72,6 млн. грн. (або на 12,8%) збільшився обсяг коштів у іноземній валюті і становив 641,0 млн. грн. (або 22,2% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 410,2 млн. грн. (або на 57,7%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 1 120,8 млн. грн. (або

38,8% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);

- на 13,7 млн. грн. (або на 11,1%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 137,3 млн. грн. (або 4,8% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя).

На рис. 20 відображена структура загальних активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

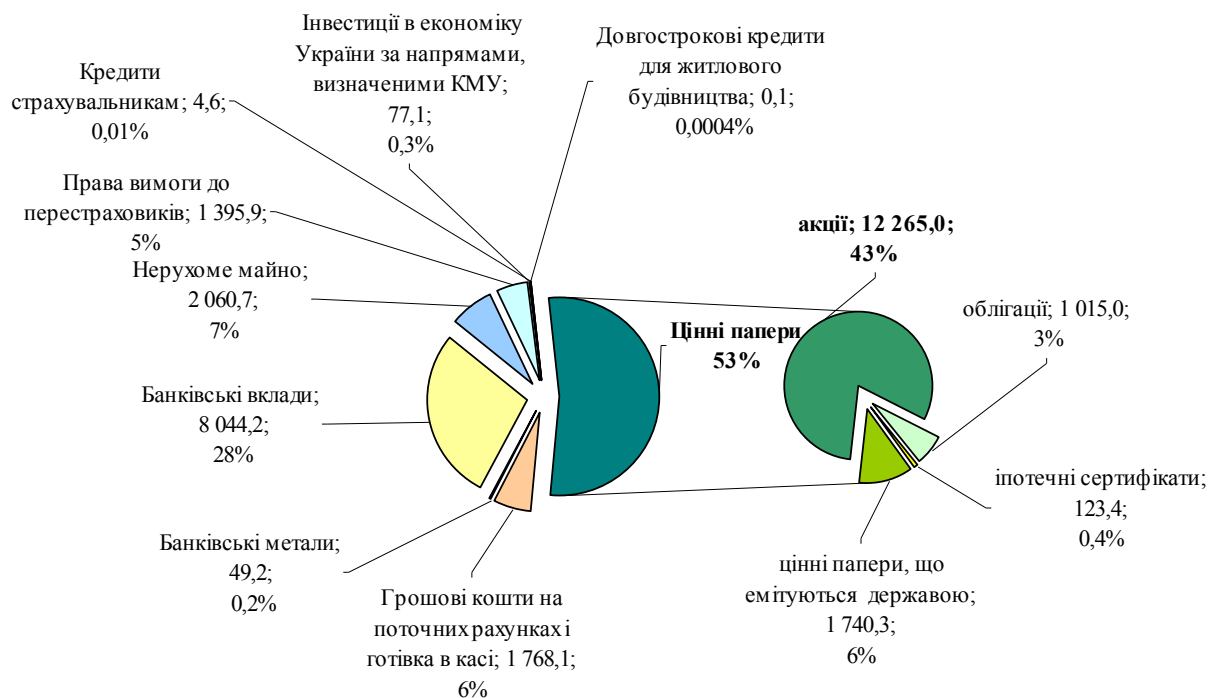

Рис. 20. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 30.06.2012 (млн. грн.).

На рис. 21 зображена структура активів, якими представлено кошти страхових резервів станом на 30.06.2012.

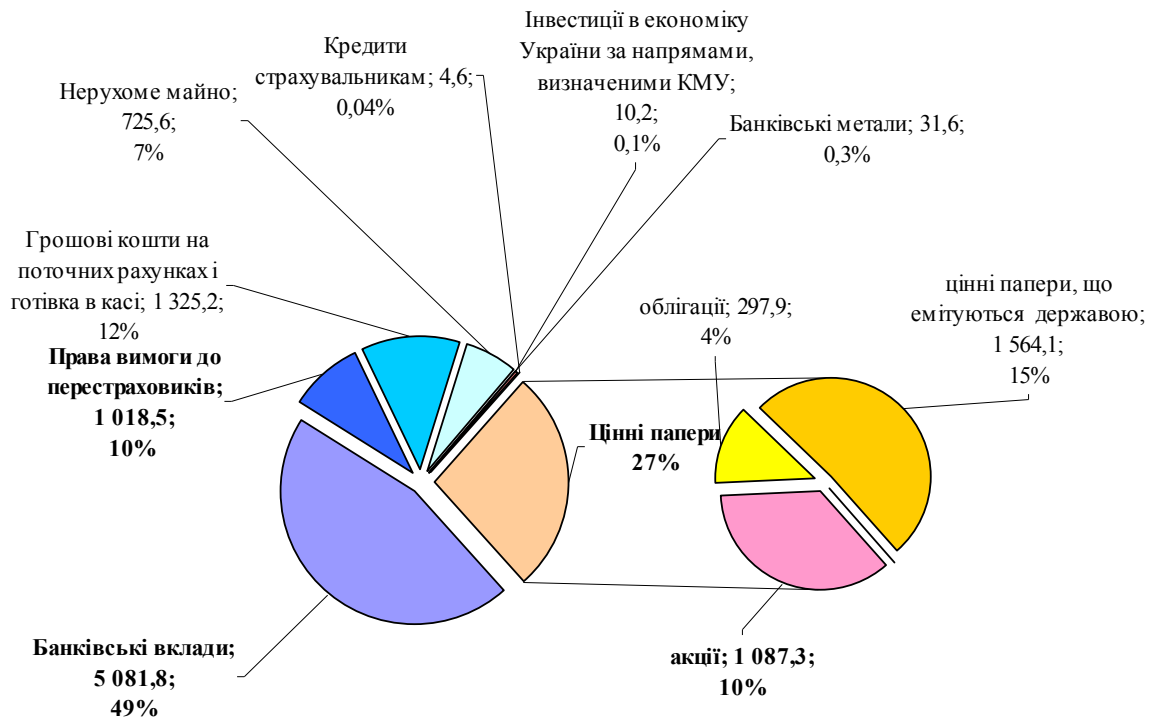

Рис. 21. Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів, станом на 30.06.2012 (млн. грн.)

Активи страхових компаній

	Активи страховиків			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.06.2011	30.06.2012	30.06.2011	30.06.2012
Загальні активи по балансу	42 844,60	49 234,29	X	X
Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	26 142,6	28 495,78	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 788,3	1 757,3	6,8%	6,2%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	192,2	180,7	0,7%	0,6%
2) банківські вклади (депозити)	6 572,3	8 044,2	25,1%	28,2%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 678,9	1 746,8	6,4%	6,1%
3) банківські метали	81,8	49,2	0,3%	0,2%
4) нерухоме майно	1 966,4	2 060,7	7,5%	7,2%
5) акції	10 633,3	12 265,0	40,7%	43,0%
6) облігації	726,2	1 015,0	2,8%	3,6%
7) іпотечні сертифікати	93,0	123,4	0,4%	0,4%
8) цінні папери, що емітуються державою	1 042,8	1 740,3	4,0%	6,1%
9) права вимоги до перестраховиків	3 144,8	1 395,9	12,0%	4,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	1 024,4	858,6	3,9%	3,0%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	66,5	77,1	0,3%	0,3%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	63,3	72,0	0,2%	0,3%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,5	2,4	0,0%	0,01%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	2,7	2,7	0,0%	0,01%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,6	0,02%	0,02%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	22,6	10,8	0,1%	0,04%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

	<i>Страхові резерви</i>			
	<i>млн. грн.</i>		<i>Структура активів</i>	
	30.06.2011	30.06.2012	30.06.2011	30.06.2012
Сформовані страхові резерви	11 136,1	10 907,4	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	16 489,4	11 185,6	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 794,4	1 316,9	10,9%	11,8%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	105,4	114,9	0,6%	1,0%
2) банківські вклади (депозити)	5 740,7	5 081,8	34,8%	45,4%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 074,6	1 100,8	6,5%	9,8%
3) банківські метали	47,9	31,6	0,3%	0,3%
4) нерухоме майно	772,4	725,6	4,7%	6,5%
5) акції	1 477,8	1 087,3	9,0%	9,7%
6) облігації	270,9	397,9	1,6%	3,6%
7) іпотечні сертифікати	3,4	0,1	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	919,1	1 564,1	5,6%	14,0%
9) права вимоги до перестраховиків	5 438,9	1 018,5	33,0%	9,1%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	800,2	487,0	4,9%	4,4%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	10,9	11,2	0,1%	0,1%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	8,2	8,2	0,0%	0,07%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	1,2	1,2	0,01%	0,01%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	1,5	1,8	0,01%	0,02%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,6	0,03%	0,04%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	8,3	8,3	0,1%	0,07%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

	Технічні резерви			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.06.2011	30.06.2012	30.06.2011	30.06.2012
Сформовані страхові резерви	11 136,1	10 907,4	100%	100%
- у тому числі технічні резерви	8 719,3	8 028,1	78,3%	73,6%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	14 043,1	8 295,8	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 670,8	1 179,6	11,9%	14,2%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	89,7	83,9	0,6%	1,0%
2) банківські вклади (депозити)	4 626,8	3 927,2	32,9%	47,3%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	506,2	459,8	3,6%	5,5%
3) банківські метали	15,3	13,4	0,1%	0,2%
4) нерухоме майно	624,0	579,3	4,4%	7,0%
5) акції	1 337,4	964,6	9,5%	11,6%
6) облігації	200,6	306,6	1,4%	3,7%
7) іпотечні сертифікати	0,1	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	208,6	443,3	1,5%	5,3%
9) права вимоги до перестраховиків	5 349,8	934,1	38,1%	11,3%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	711,1	402,7	5,1%	4,9%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	1,6	1,7	0,0%	0,02%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	0,9	1,0	0,0%	0,01%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,7	0,7	0,0%	0,01%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	8,2	8,3	0,1%	0,1%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

	Резерви зі страхування життя			
	млн. грн.		Структура активів	
	30.06.2011	30.06.2012	30.06.2011	30.06.2012
Сформовані страхові резерви	11 136,1	10 907,4	100%	100%
- у тому числі резерви зі страхування життя	2 416,8	2 869,4	21,7%	26,3%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	2 446,3	2 889,9	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	123,6	137,3	5,1%	4,8%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	15,7	31,0	0,6%	1,1%
2) банківські вклади (депозити)	1 114,0	1 154,6	45,5%	40,0%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	568,4	641,0	23,2%	22,2%
3) банківські метали	32,6	18,2	1,3%	0,6%
4) нерухоме майно	148,5	146,3	6,1%	5,1%
5) акції	140,4	122,8	5,7%	4,2%
6) облігації	70,3	91,3	2,9%	3,2%
7) іпотечні сертифікати	3,3	0,1	0,1%	0,002%
8) цінні папери, що емітуються державою	710,6	1 120,8	29,0%	38,8%
9) права вимоги до перестраховиків	89,1	84,4	3,6%	2,9%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	89,1	84,3	3,6%	2,9%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	9,3	9,4	0,4%	0,3%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	7,3	7,2	0,3%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,4	0,4	0,02%	0,02%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	1,5	1,8	0,1%	0,1%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,6	0,19%	0,2%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	0,1	0,0	0,0%	0,0%